

Список використаних джерел:

1. Вишневецький О.С. Права людини в сучасному світі: виклики та перспективи. Київ: Наукова думка, 2019.
2. Статистика ЮНІСЕФ. Проблеми доступу до освіти в умовах глобальних криз. Женева: ЮНІСЕФ, 2022.
3. Шевчук С. В. *Культурні права в системі міжнародного права: монографія*. Харків: Право, 2020.

Вікарчук Олена Олександрівна

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавра Навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Осауленко Андрій Олександрович

професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ доктор юридичних наук, професор

ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ І ЄВРОАТЛАНТИЧНИХ СТАНДАРТІВ НА ФОРМУВАННЯ НОВОЇ МОДЕЛІ УКРАЇНСЬКОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ ТА МУНІЦИПАЛІЗМУ

У контексті стратегічного курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію, що закріплений у Конституції України (ст. 102, 116), особливої актуальності набуває процес адаптації української системи конституціоналізму та муніципального управління до стандартів Європейського Союзу та НАТО. Ці трансформації є не лише політичним курсом, а й глибокою правовою модернізацією, що охоплює основи публічної влади, принципи місцевого самоврядування, децентралізації та верховенства права.

Європейські стандарти, зокрема визначені в Європейській хартії місцевого самоврядування (1985 р.) [1], передбачають демократичну, ефективну та самостійну систему муніципального управління, засновану на субсидіарності, участі громадян у процесах прийняття рішень, фінансовій автономії громад і прозорості влади. В умовах децентралізаційної реформи, започаткованої в Україні у 2014 році, багато з цих принципів поступово імплементуються у вітчизняне правове поле [2, с. 12–16].

Значного впливу зазнає і український конституціоналізм, що характеризується перехідним типом між класичними західними моделями та пострадянськими формами правової культури. Імплементація європейських норм вимагає переосмислення концептуальних засад Конституції України, зокрема балансу гілок влади, конституційного контролю, захисту прав людини та механізмів народовладдя [3, с. 13–14].

У свою чергу, євроатлантична інтеграція передбачає гармонізацію системи національної безпеки, оборони, кіберзахисту, а також механізмів демократичного цивільного контролю над збройними силами та правоохоронними органами, що є складовою сучасного конституціоналізму [4, с. 28–30]. НАТО наголошує на важливості правової передбачуваності, прозорості державного управління та підзвітності як запоруки демократичного устрою держави.

На практичному рівні трансформація муніципалізму проявляється через створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ), реформу адміністративно-територіального устрою, формування нових інституційних зв'язків між центральною та місцевою владою. Зростає роль місцевих рад, які набувають не лише адміністративної, а й частково політичної суб'єктності [2, с. 17].

Водночас, варто зазначити, що існують виклики на шляху до повної адаптації: недосконалість законодавства, політична нестабільність, опір місцевих еліт, кадровий дефіцит на місцях. Проте незворотність обраного курсу підтверджується як політично, так і юридично, зокрема через Угоду про асоціацію між Україною та ЄС (2014 р.) [5], а також підтримкою відповідних реформ міжнародними партнерами.

Таким чином, вплив європейських і євроатлантичних стандартів формує нову модель українського конституціоналізму – відкриту, динамічну, орієнтовану на права людини, прозорість та підзвітність влади. Муніципалізм у цьому контексті стає не просто адміністративною формою управління, а інструментом посилення демократії, соціальної згуртованості та європейської ідентичності громад.

Список використаних джерел:

1. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 р. URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (дата звернення: 18.06.2025).
2. Децентралізація в Україні: досягнення та виклики : аналіт. звіт / Центр політико-правових реформ. – Київ, 2023. – 28 с.
3. Петрик О. В. Конституціоналізм в умовах європейської інтеграції: сучасні виклики. *Юридична Україна*. 2021. № 3. С. 12–17.
4. Литвиненко А. Г. Конституційні основи національної безпеки в контексті євроатлантичної інтеграції України. *Право України*. 2022. № 8. С. 25–31.
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text Text (дата звернення: 18.06.2025).